

Establishing Jewishness

Establishing Jewishness – Who is a Jew? I

Oct. 24, 1999

1) Can you trust someone who says he is Jewish?

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף מז עמוד ב

ת"ר: מי שבא ואמר גר אני, יכול נקבלנו? ת"ל: אתך, במוחזק לך. בא ועדיו עמו, מנין? ת"ל: +ויקרא י"ט+ וכי יגור אתך גר בארצכם. אין לי אלא בארץ, בח"ל מנין? תלמוד לומר. אתך, בכל מקום שאתך; אם כן, מה ת"ל בארץ? בארץ - צריך להביא ראיה, בח"ל - אין צריך להביא ראיה, דברי ר' יהודה; וחכמים אומרים: בין בארץ בין בחוצה לארץ - צריך להביא ראיה. בא הוא ועדיו עמו, קרא למה לי? אמר רב ששת, דאמרי: שמענו שנתגייר בב"ד של פלוני, סד"א לא ליהמנייהו, קמ"ל. בארץ - אין לי אלא בארץ, בח"ל מנין? ת"ל: אתך, בכל מקום שאתך. והא אפיקתיה! חדא מאתך, וחדא מעמך. וחכ"א: בין בארץ בין בח"ל - צריך להביא ראיה. ואלא הא כתיב: בארץ! ההוא מיבעי ליה, דאפילו בארץ מקבלים גרים, דסד"א משום טיבותא דארץ ישראל קמגיירי, והשתא נמי דליכא טיבותא, איכא לקט שכחה ופאה ומעשר עני, קמ"ל. א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן, הלכה: בין בארץ בין בח"ל - צריך להביא ראיה. פשיטא, יחיד ורבים הלכה כרבים! מהו דתימא מסתבר טעמא דרבי יהודה, דקמסייעי ליה קראי, קמ"ל.

רש"י מסכת יבמות דף מז עמוד א

צריך להביא ראיה - שבב"ד נתגייר שמא גבעוני מהול הוא ומשום שבחא דא"י הוא דקאמר הכי ומשקר.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ג עמוד ב

ההוא ארמאה דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים, אמר, כתיב +שמות יב+ כל בן נכר לא יאכל בו, כל ערל לא יאכל בו ואנא הא קאכילנא משופרי שופרי. אמר ליה רבי יהודה בן בתירא: מי קא ספו לך מאליה? - אמר ליה: לא. - כי סלקת להתם אימא להו: ספו לי מאליה. כי סליק אמר להו: מאליה ספו לי. אמרו ליה: אליה לגבוה סלקא. אמרו ליה: מאן אמר לך הכי? אמר להו: רבי יהודה בן בתירא, אמרו: מאי האי דקמן? בדקו בתריה ואשכחוהו דארמאה הוא, וקטלוהו. שלחו ליה לרבי יהודה בן בתירא: שלם לך רבי יהודה בן בתירא! דאת בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים.

תוספות מסכת יבמות דף מז עמוד א

במוחזק לך - אומר רבינו תם דדוקא בדידיעין דהוה עובד כוכבים מעיקרא דאי לא הוה ידעינן מהימן מגו דאי בעי אמר ישראל אני דמהימן כדמשמע בריש מסכת פסחים (דף ג: ושם) גבי ההוא עובד כוכבים דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים ואין לומר שאני התם דהוה סמכי ארובא דהוה ישראל דהא בכל מקום נמי איכא רובא דרוב הבאין לפנינו בתורת יהדות ישראל הם ועוד ראיה משמעתי דאמר ליה ר"י אי אתה נאמן לפסול את בניך ואיהו גופיה כשר אלא דשוי נפשיה חתיכה דאיסורא אבל אם בא על בת כהן לא פסלה כדפי' לעיל ומההיא דלעיל (דף מה.) דא"ל זיל גלי אין ראיה דשמא לא היו בודקים אלא אם הוא ישראל אם לאו אבל במשפחתו לא היו בודקין.

חידושי הריטב"א מסכת יבמות דף מז עמוד א

בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה. הקשה ר"ת ז"ל וליהימן במגו דאי בעי אמר ישראל אני כדמוכח מההוא גוי דסליק ואכיל פסחים בירושלים בפ"ק דפסחים והפה שאסר הוא הפה שהתיר, ות' דהכא מיירי בדמוחזק לן שהוא גוי, הא לאו הכי כל שבא ואמר ישראל אני או גר אני נאמן וסומכים עליו לכל דבר דמילתא דעבידא לאיגלוויי היא ולא משקר וכן מעשים בכל יום.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג הלכה י

אבל מי שבא ואמר שהיה עכו"ם ונתגייר בב"ד נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, בד"א בארץ ישראל ובאותן הימים שחזקת הכל שם בחזקת ישראל, אבל בחוצה לארץ צריך להביא ראיה ואח"כ ישא ישראלית, ואני אומר שזו מעלה ביוחסין. /השגת הרשב"ד/ אבל מי שבא וכו'. א"א שלא על דרך הלכה היא זו דלדעת רבי יהודה בא"י צריך להביא ראיה אבל לא בח"ל ולדעת חכמים בכל מקום צריך להביא ראיה עכ"ל.